

Ryijyn uusi tila

Seinältä keholle

LAB-ammattikorkeakoulu

Kuvataiteilija (AMK)

2023

Anni Maajärvi

Tiivistelmä

Tekijä Maajärvi, Anni	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Valmistumisaika 2023
	Sivumäärä 33	
Työn nimi Ryijyn uusi tila Seinältä keholle		
Tutkinto ja koulutusala Kuvataiteilija (AMK)		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja) LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä käsiteltiin suomalaisen modernin ryijytaiteen soveltamista nykytaiteeseen. Aihe valittiin kiinnostuksesta tekniikkaan ja materiaaliin sekä arvostuksesta kädentaitoihin, jotka siirtyvät sukupolvelta toiselle. Teoreettisessa osuudessa tutkittiin ryijyn perinnettä, käsinompelutekniikkaa ja ryijytaiteen kehittymistä 1900-luvulla, sekä tutustuttiin taideryijyjien visuaalisiin piirteisiin.</p> <p>Taiteellisen työskentelyn tavoitteena oli häivyttää käsityön ja nykytaiteen rajoja yhdistämällä ryijyteknikka ja korutaide. Teosten teemaksi valittiin kaksi sääilmiötä, jotka tuntuvat ihmiskehossa. Materiaaleiksi valittiin pellava, villa, puuvilla ja hopea. Menetelminä käytettiin perinteistä käsinompelua, koneompelua ja metallintyöstötekniikoita. Aiemmin hankittu materiaalituntemus oli merkittävässä roolissa.</p> <p>Intuitiivisesti edenneestä työprosessista syntyi kaksi ylävartalolle ripustettavaa teosta. <i>Kylmyyden halaus</i> on inspiroitunut kylmästä tuulesta ja <i>Harmauden tuntu</i> räntäsaateesta. Materiaalien valinta ja käyttötapa tukevat taiteellista teemaa. Teokset laajentavat ryijyn käsitettä, sillä niiden olotila on staattisen sijaan liikkuva ja katseltavan sijaan ihoa koskettava.</p> <p>Prosessin kautta löytyi oma ompeluteknikka ja ilmaisutyyli, joka koetaan omaksi. Tekniikan varioiminen eri materiaaleja käyttämällä mahdollistaa uuden tavan käsitellä käsityön ja nykytaiteen suhdetta.</p>		
Asiasanat ryijy, ryijytaide, korutaide, taidekäsityö, materiaalilähtöisyys		

Abstract

Author(s) Maajärvi, Anni	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2023
	Number of Pages 33	
Title of Publication New State of Rya From the wall, to the body		
Degree, Field of Study Bachelor of Culture and Arts, Fine Arts (UAS)		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>The thesis dealt with the application of Finnish modern rya art to contemporary art. The theme was chosen out of an interest in technique and materials and an appreciation for craftsmanship that is passed on from generation to generation. In the theoretical part, the tradition of ryas, hand sewing technique and the development of rya art in the 20th century were explored, as well as the visual features of the rya art.</p> <p>The aim of the artistic part was to blur the boundaries between craftsmanship and contemporary art by combining rya sewing technique and jewellery art. Two weather phenomena that are felt in the human body were chosen as the theme of the art pieces. Linen, wool, cotton, and silver were selected as materials. Traditional hand sewing, machine sewing, and metalworking techniques were used. Previous knowledge of the materials played a significant role.</p> <p>This intuitive process led to the creation of two upper body artworks. <i>The Embrace of the Cold</i> is inspired by the cold wind and <i>The Feel of the Grey</i> by the sleet. The choice of materials and the way they are used support the artistic theme. The art pieces extend the concept of rya, as their state of being is moving rather than static, and touching the body rather than being seen only.</p> <p>Through the process, a new sewing technique and a style of expression were found. Variation of technique through the use of different materials allows a new way of approaching the relationship between craftsmanship and contemporary art.</p>		
Keywords rya rug, rya art, jewellery art, art craft, materials based		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Ryijy.....	2
2.1	Ryijyn kuvaus	2
2.2	Ryijyn ompelu	3
3	Moderni ryijytaide.....	5
3.1	Kohti modernia ryijyä	5
3.2	Ryijytaiteen piirteitä.....	7
4	Taiteellisen työn suunnittelu.....	12
4.1	Idean synty	12
4.2	Tiedonhankinta	12
4.3	Teosten teema.....	13
5	Taiteellinen työ	16
5.1	Materiaalilähtöisyys	16
5.2	Teosten rakentuminen	18
5.3	Valmiit teokset	25
5.4	Visuaalinen ilmaisu	28
5.5	Työn merkityksiä.....	31
6	Yhteenveto ja pohdinta	33
	Lähteet	34

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö tutkii perinteisen ryijynompelutekniikan soveltamista nykytaiteeseen. Työn taustalla on arvostus käsityöperinnettä kohtaan ja halu ylläpitää sitä. Olen perinyt äidiltäni erilaisia kädentaitoja, joista ryijyn käsin ompelu on viimeisin oppimani taito. Ryijyt ovat kuuluneet kotieni seinille lapsuudesta asti, joten teema herättää läheisyyden tunteita sekä muistoja eletystä arjesta.

Taiteellisen työn teemallisena lähtökohtana ovat suomalaiset modernit taideryijyt, jotka olivat 1900-luvun puolivälissä merkittävässä roolissa kansainvälisen muotoilun ja taidekäsityön alalla. Olen tutkinut kyseisen aikakauden ryijyille ominaisia visuaalisia piirteitä ja tehnyt niiden pohjalta kaksi erilaista keholle ripustettavaa teosta. Modernin ryijytaiteen inspiroimana teosparin esteettinen teema kuvastaa suomalaista luontoa. Kirjallisessa osuudessa esittelen eri aikakausien ryijyjä, joilla on ollut vaikutusta visuaalisiin valintoihin.

Luokittelen teokset korutaiteen kentälle, joka on pääasiallinen kiinnostukseni kohde taiteen tekemisessä. Korutaiteessa käsitellään usein teoksen ja kehon suhdetta. Ryijyn perinteinen tehtävä on ollut lämmittää ja suojata kehoa, ja kun ryijy siirretään keholle, sen jatkuva kosketus muistuttaa perinteisestä käyttötavasta. Taiteellinen työ haastaa ryijyn perinteisen muodon, koon ja ripustustavan, säilyttäen kuitenkin materiaalin ja tekniikan tunnistettavuuden.

2 Ryijy

2.1 Ryijyn kuvaus

Ryijy on kangaspuissa kudottu tai valmiiseen pohjakankaaseen käsin ommeltu, teknisesti itämaisen maton kaltainen tekstiili. Nukkapinta on ryijyn näkyvä puoli. Villalangasta solmitut nukkatupsut tekevät ryijystä pehmeän ja lämpimän. Perinteisesti ryijyä on käytetty suojaamaan ja lämmittämään kehoa peitteen tai maton tavoin, sittemmin penkinpäällisenä, vihkiessä morsiusparin alustana tai sisustuksessa seinätekstiilinä. Nykyisin klassisen ryijyn paikka on useimmiten sisustuselementtinä seinällä, mutta ryijypintaa voi löytää myös vaatteista, tyynyistä tai kolmiulotteisista taidetekstiileistä. (Karsikas 2016, 11,14–15.)

Ryijyjen valmistuksessa käytetään laadukkaita luonnonmateriaaleja, jotka kestävät aikaa ja kulutusta. Suomessa valmistetaan ryijyjä korkealaatuisella ammattitaidolla, kotimaisista ekologisista raaka-aineista. (Ahonala ym. 2009, 5.)

Perinteisen ryijyn kuva-aiheet olivat geometrisia ennen 1900-luvun vaihdetta. Suosittu kuvio oli ns. verkonpohja, eli vinoruudutus. Geometristen kuviointien lisäksi kuva-aiheita otettiin mm. verhoilukankaista ja käyttötekstiileistä. Merkkausliinujen kirjaimet, numerot, eläimet, ihmishahmot ja kukkakuviot siirtyivät tyylielästä ryijyihin. Morsiusryijyihin kudottiin taikamerkkejä tai onnea tuovia symboleja kristillisten merkkien lisäksi. Elämänpuut, tiimalasit ja tulppaanit säilyttivät suosionsa sukupolvien ajan. Suvuilla oli omat tyyppilliset kuvionsa, joita varioitiin. Ryijyjen kuvioinnit vaihtelivat myös asuinalueen mukaan. (Sopanen & Willberg 2008, 23–34.) Kuva 1 esittää kansanomaisesti kuvioitua Kangasala-ryijyä.

Kuva 1. Kangasala-ryijy (Suomen Käsityön Ystävät d)

2.2 Ryijyn ompelu

Ryjy voidaan toteuttaa eri tekniikoilla, perinteisimmin kangaspuissa kutoen tai käsin ommellen. Kuva 2 esittää neulalla ommeltua ryijypintaa valmiiseen kudottuun ryijypohjaan. Solmutyyppejä on erilaisia, tässä on käytetty hyvin yleistä Gordionin solmua (kutsutaan myös smyrnasolmuksi). Jokainen nukkatupsu ommellaan yksitellen neulalla. Kuvan ryijyn nukka muodostuu viiden langan yhdistelmästä, jolloin yhdessä tupsussa on 10 langanpätkää. Tätä nukkapintaa kutsutaan laakanukkaiseksi, koska nukan suunta on näkyvässä ja rivit erottuvat kerroksittain. Pinnan ja sävyjen vaihtelut saadaan varioimalla lankojen määrää, laatua ja nukan pituutta. (Karsikas 2016, 27–29.)

Kuva 2. Perinteinen laakanukkainen ryijy villasta, puuvillasta ja pellavasta

Gordionin solmu

Gordionin solmu on tavallisin ryijysolmu. Sitä käytetään niin kangaspuissa kutoessa kuin käsin ommellessa. Kuvassa 3 esitetään solmun ompeluvaiheet. Solmu tehdään pohjakankaan kahteen vierekkäiseen loimilankapariin. Ensimmäinen pisto tehdään loimilankojen ali solmun keskeltä vasemmalle ja langat vedetään sopivaan tiukkuuteen lastan ympärille. Lastan avulla nukasta saadaan tasapituista. Sitten tehdään toinen pisto seuraavien loimilankojen ali takaisin keskelle ja solmu kiristetään vetämällä lankoja kutojaan päin. Lanka kierretään lastan ali ja aloitetaan uusi solmu. Ompelu etenee vasemmalta oikealle ja sopivin väliajoin lasta vedetään pois ja nukkalenkit leikataan huolellisesti auki. (Karsikas 2016, 58.)

Kuva 3. Gordionin solmun ompelu neulalla

3 Moderni ryijytaide

3.1 Kohti modernia ryijyä

Ryijytaide on syntynyt monen ammattikunnan yhteistyönä. Korvenmaa (2009, 43–46) kertoo eri taiteen alojen yhteistyöstä 1900-luvun vaihteessa. Kädentaitojen skaalaa arvostettiin ja taidekäsityö nousi kuvataiteen ja arkkitehtuurin rinnalle tasa-arvoiseksi taiteenlajiksi. Suomalainen taidemaailma otti vaikutteita Euroopan vallanneista art nouveau'sta, jugendista sekä brittiläisestä arts & crafts -liikkeestä. Nämä sekoittuivat kotimaiseen karelianismiin ja Kalevasta poimittuihin aiheisiin. Syntyi kansallinen tyyli, jota arvostettiin Euroopassa.

Euroopasta saapuneet taidesuuntaukset vaikuttivat myös ryijysuunnitteluun ja otettiin askelia kohti modernismia. Kansanomaiset kuvioinnit alkoivat väistyä taiteilijoiden ja arkkitehtien suunnitteleminen mallien myötä. (Karsikas 2010, 21).

Suomen Käsityön Ystävät

Suomen Käsityön Ystävät -yhdistyksellä (jatkossa SKY) oli merkittävä rooli suomalaisen taidekäsityön edistämisessä. Taidemaalari Fanny Churberg perusti yhdistyksen v. 1879 yhdessä arkkitehti Jac Ahrenbergin kanssa, tavoitteenaan kehittää suomalaiskansallista kulttuuria ja käsityötä taiteellisempaan suuntaan. SKY suunnitteli käsityömalleja, joita opetettiin omilla tiloilla Helsingissä sekä levitettiin ahkerasti kuvastojen avulla koulutuksellisessa mielessä. Tätä pidettiin myös kansallisena taidekasvatuksena ajan hengen mukaan. (Suomen Käsityön Ystävät a.)

SKY alkoi järjestää 1900-luvun alussa ryijymallien suunnittelukilpailuja, joihin moni tunnettu taiteilija otti osaa. Kilpailussa haettiin uutta suuntaa suunnittelulle ja toivottiin malleja, jotka kuvastivat suomalaisia aiheita. Valitut mallit valmistettiin yhdistyksen kutomossa. (Suomen Käsityön Ystävät a.) Svinhufvudin (2009, 13) mukaan 1930-luvun loppupuolella kilpailuissa korostettiin yksilöllisempää tekniikkaa. Ryijyjen runsaat värisävyt ja pitkä nukka herättivät huomiota näyttelyissä, myös kansainvälisesti. Kriitikot vertasivat ryijyjä maalaustaiteeseen ja luonnehtivat ryijyjen estetiikkaa Suomen ainutlaatuista luontoa kuvastaviksi.

Liekki-ryijy

Pariisin maailmannäyttelyssä vuonna 1900 esiteltiin Suomen paviljongin Iris-huone, jonka sisustuksen suunnitteli taidemaalari Akseli Gallen-Kallela. Huoneessa oli erilaisia tekstiilejä, joiden kuva-aiheet kuvastivat suomalaista luontoa. Iris-huoneen suuri kasviaiheinen

penkkiryijy, "Liekki", oli muiden tekstiilien tapaan valmistettu Suomen Käsityön Ystävissä. (Svinhufvud 2010, 16.) Tätä kuvan 4 jugend-tyylistä ryijyä pidetään modernin ryijytaiteen suunnannäyttäjänä (Suomen Käsityön Ystävät b).

Kuva 4. Akseli Gallen-Kallela, Liekki, 1900 (Suomen Käsityön Ystävät c)

U.T. Sireliuksen ryijytutkimus

Vuonna 1924 kansatieteen professori U.T. Sirelius julkaisi teoksen Suomen ryijyt: tekstiilihistoriallinen tutkimus. Tätä teosta pidetään merkittävänä kansallisena tekona, joka nosti tavallisten ihmisten tekemät tekstiilit ihailtaviksi yleisön eteen taiteen tavoin. Teos esitteli ryijyjen estetiikkaa mm. koristelutyyppeiden ja värityksen kautta. Ryijy vakiinnutti asemansa suomalaisen kulttuurin symbolina. (Svinhufvud 2009, 10.)

3.2 Ryijytaiteen piirteitä

Moderni taideryijy on taiteilijan suunnittelema yksilöllinen taideteos. Ryijytaiteen ilmaisuvoima syntyy materiaalin ja tekniikan yhdistelmästä. Nukkapinnan sävytyksen, pituuden ja tiheyden variointi antaa taiteilijan ja kutojan yhteistyölle loputtomat mahdollisuudet. (Svinhufvud 2009, 10.)

1930-luvulla kansanomaisesti kuvioitujen, kubistisesti sommiteltujen sekä jugend-tyylisten ryijyjen rinnalle alkoi syntyä uudenlaista ilmaisua sisältäviä ryijyjä. Ryijytaiteen uranuurtaja Eva Brummer (1901–2007) suunnitteli uuden suunnan ryijyjä, joiden kuvakieli oli herkkä ja tunteikas ja värisävyt pehmeitä ja liukuvia. Hän leikkasi nukan eri pituuksiin luodakseen maalauksellisuutta ja pehmeämpää vaikutelmaa. Brummerin ryijyssä ”Sininen hetki”, n. 1940, on hempeä ja rauhallinen tunnelma, ja sävyt liukuvat toisiinsa (Kuva 5). Näitä vapaamman ja tunnepohjaisemman tyylin ryijyjä suunnitteli myös Viola Gråsten. Vuonna 1939 suunniteltu ”Purppuranpunainen” (Kuva 6) on erinomainen esimerkki uudesta suunnasta, joka kuvasi usein suomalaisen luonnon kaunista väritystä. (Sopanen & Willberg 2008, 63, 272.)

Kuva 5, vas. Eva Brummer, Sininen hetki, 186 x 128 cm (Designmuseo 2009, 113)

Kuva 6. Viola Gråsten, Purppuranpunainen, 177x114 cm (Sopanen & Willberg 2008, 273)

1900-luvun puoleessa välissä ryijytaide muuttui yhä vapaammaksi ja värikkäämmäksi. Uhra Simberg-Ehrströmin (1914–1979) vaikutus ryijytaiteeseen oli huomattava. Hänen suurissa ryijyissään on runsas värimaailma ja liukuvat maalaukselliset pinnat, mistä on syntynyt ilmaisu valööriryijy. Vuonna 1967 syntyi 40 neliömetrin kokoinen ”Metsä”-ryijy (Kuva 7), joka esiteltiin Montrealin maailmannäyttelyssä. Toteutukseen on käytetty yli 300 eri sävyä. (Suomen Käsityön Ystävät b.)

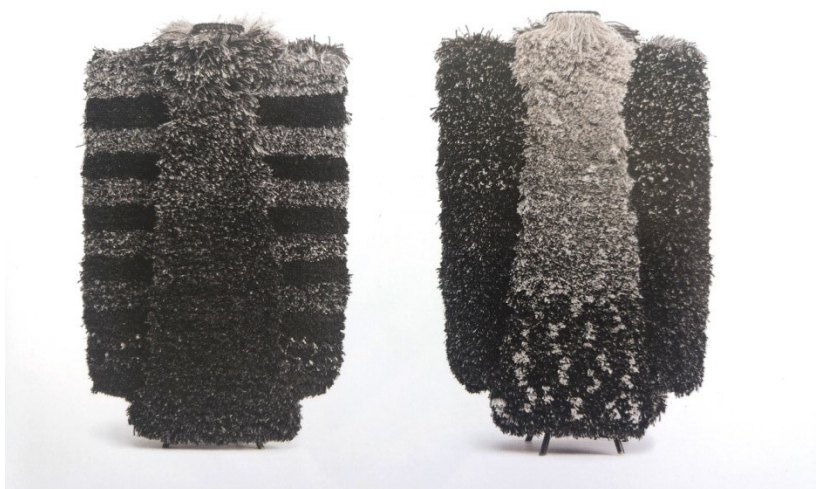
Kuva 7. Uhra Simberg-Ehrström, Metsä, 1967 (Kimmo Pyykkö -taidemuseo 2019)

Kolmiulotteisuus ja materiaalien monipuolisempi käyttö alkoi yleistyä 1980-luvulla. Maisa Kaarnan ”Portti”-ryijy vuodelta 1989 on hyvä esimerkki nukan eri pituuksilla saavutetusta kolmiulotteisuudesta sekä materiaalivalinnan merkityksestä (Kuva 8). Sininen nukitus on tehty pellavalangalla ja paperinarulla, jolloin se luo hienon kontrastin taustan tiheän ja tumman villanukan kanssa.

Kuva 8. Maisa Kaarna, Portti, 1989, 160x133 cm (Sopanen & Willberg 2008, 376)

Taideryijyn tunnetuimpia uudistajia 1900-luvun loppupuolella oli Irma Kukkasjärvi (1941–2011). Hän teki mm. veistosmaisia tasolla seisovia pienoistryijyjä (Kuva 9). Hänen ryijymalinsa irtaantuivat usein tasavivuisesta neliöstä, ja nukkapituuksien erot loivat pintoihin kuvioita ja kolmiulotteisuutta. Kukkasjärvellä oli kyky luoda abstraktista teoksesta esittävä monipuolisen langan käytön ja reliefimuotoilun avulla (Heinänen & Rajaniemi 2017.)

Kuva 9. Irma Kukkasjärvi, Fuyo, 1986, 37 x 25 cm. (Designmuseo 2009, 214)

Nykyryijy

Nykyryijy on monimuotoinen käsite. Klassisen suorakulmaisen seinäryijyn rinnalle on tullut vapaamuotoista ryijytä, jossa yhdistetään tekniikoita ja käytetään materiaaleja monipuolisesti. Nyt 2020-luvulla on erityisen suosittua käyttää koneavusteista tuftaus-tekniikkaa, joka mahdollistaa hyvin tiheän pystynukkapiinnan.

Ryijyn kuvitus on monipuolista ja muoto vapaa, mm. värikkäät katutaide- tai sarjakuva-tyyliset ryijyt ovat suosittuja. Niina Mantsisen tuftattu teos kuvassa 10 on hyvä esimerkki ryijyperinteen risteyttämisestä nykytaiteeseen.

Kuva 10. Niina Mantsinen, Para, 2020 (Mantsinen 2023)

Nykyryijyn ammattilainen on myös Melissa Sammalvaara. Hän on helsinkiläinen tekstiilitaiteilija, joka tekee uniikkeja taideryijyjä. Ryijyt käsittelevät tilallisuutta ja ihmisen luontosuhdetta erilaisten materiaalien ja tekniikoiden kautta (Sammalvaara 2023 a). Teokset ovat vaihtelevan kokoisia, ja ne ovat rakentuneet huolellisen käsityön tuloksena. Muodot ovat orgaanisia ja muistuttavat pursuilevia sammalmättäitä, puunkuorta ja monia muita luonnosta löytyviä yksityiskohtia tai ilmiöitä. Sävy maailma on runsas, ja materiaalit houkuttelevat koskettamaan. Kolmiulotteisuus antaa vaikutelmaa liikkeestä. Kuvan 11 Nurmi-teoksen ryijynukka on runsasta ja ilmeikästä, ja teos on tunnelmaltaan kuin kiireetön kesäpäivä pihanurmella.

Kuva 11. Melissa Sammalvaara, Nurmi, 2021 (Sammalvaara 2023 b)

Ryijyissä tärkeä materiaalin estetiikka tulee esiin tekstiilien laadun ja yhdistelmien kautta. Sammalvaaran teoksessa Utu on käytetty useita lankalaatuja ja ne on sovitettu taitavasti yhteen (Kuva 12).

Kuva 12. Melissa Sammalvaara, Utu, yksityiskohta (Sammalvaara 2023 c)

4 Taiteellisen työn suunnittelu

4.1 Idean synty

Taiteellisen työn idea syntyi kesällä 2022, kun ompelin ensimmäistä ryijytaideteostani. Olin opetellut ompelutekniikan äitini opastuksella, ja ryijyn tekeminen tuntui mielenkiintoiselta uudelta haasteelta sekä arvokkaalta perinnetaidolta. Tekemisen myötä tutkin suomalaisten taideryijyjien historiaa ja ominaisuuksia. Syntyi halu soveltaa perinteistä ryijynompe-lutekniikkaa oman taiteen tekemiseen.

Opiskeluni ovat painottuneet korutaiteeseen, joten tuntui luontevalta harkita korutaiteen tekemistä. Ryijytekniikan käyttäminen korutaiteessa on havaintojeni pohjalta harvinaista. Koin myös, että ryijyn kaukainen historia kehon lämmittäjänä yhdistyy korutaiteen keho-liseen ajatteluun. Halusin tehdä teoksia, jotka voidaan pukea päälle seinälle ripustamisen sijaan.

Ryijyissä minua viehättää materiaalin luonnollisuus ja tuttuus. Villa on suomalaisille arki-nen sukkamateriaali, mutta ryijytaiteessa sen rooli muuttuu. Ryijy on esteettinen ja arvo-kas kodin kaunistaja, joka lisää viihtyvyyttä ja hyvää oloa. Tutun materiaalin merkitys muuttuu, kun sitä käsittelee uudella tavalla. Tästä havainnosta inspiroituneena aloitin pro-cessin, jossa tutkin itselleni uutta tekniikkaa, yhdistettynä metallisiin rakenteisiin. Metalli-rakenteet tukivat teosten muotoa ja käytettävyyttä. Valitsin metalliksi hopean, koska sen työstäminen oli minulle tuttua.

4.2 Tiedonhankinta

Teosten suunnittelu alkoi tutustumalla ryijytaiteeseen. Suomenkielistä kirjallisuutta oli hy-vin saatavilla, ja kirjojen laadukkaat kuvat antoivat kattavan käsityksen ryijytaiteen piirteis-tä ja kehitysvaiheista. Tutustuminen painottui moderneihin taideryijyihin, joita on suunnitel-tu 1930-luvulta alkaen.

Tein muistiinpanoja sävy maailmasta, kuvioiden muodostumisesta sekä materiaalivalin-noista, ja siitä, miten nämä yhdessä kuvastavat ryijyn aiheita. Kiinnitin huomiota ryi-jynukan tiheyteen, pituuteen ja muotoon. Muistiinpanojen perusteella valitsin kiinnosta-vimmat ryijytaiteen ominaisuudet, joita aloin tutkia taiteellisessa työssä. Ne olivat sävy- ja materiaalivalinnat ja nukan muoto suhteessa aiheeseen sekä näiden tuloksena syntyvä liikkeen tuntu.

4.3 Teosten teema

Valitsin teoksille teeman, joka ohjaa tekemistä. Taiteellisessa työskentelyssä inspiraationi lähde on usein luonnon yksityiskohdat ja orgaaniset muodot. Myös ryijytaiteessa luonto on ollut vahvasti läsnä, joten tuntui loogiselta säilyttää tämä teema. Pohdin, miten yhdistän kehollisuuden ja luonnon. Teossarjan lähtökohdaksi muodostui luonnonilmiö, joka tuntuu kehossa. Pohdinnan jälkeen valitsin teossarjaan kolme ajankohtaista ja erityisen suomalaista aihetta: viima, räntä ja avanto. Listasin kunkin ilmiön herättämät mielikuvat ja tunteukset, minkä perusteella suunnittelin muotoja ja materiaalivalintoja (Taulukko 1). Asetin tavoitteeksi, että teoksen materiaalit, sävy maailma ja muoto tukevat katsojan mielikuvaa kyseisen luonnonilmiön kokemisesta. Käytin valitsemiani säästermejä teosten työniminä ennen lopullista nimeämistä, joka tapahtui teosten valmistuttua.

Teoksen työnimi	Mielikuvat	Muoto ja materiaali
Viima	kylmä, ankara, suoraviivainen, kiiltävä, läpitunkeva, vaalea, metallinen, hallitseva, pistelevä, pureutuva, yllättävä, navakka, puuskittainen	kapeat ja kiertyvät osat, ilmava rakenne, kiiltävä ja ohut pellavalanka, viileät ja liukuvat sävyt, pitkä ja tiivis laakankukka, mekanismi näkyvä, hopeinen ja kaulan ihoa vasten
Räntä	epätasainen, märkä, pehmeä, harmaa, kalsea, valuva, läiskikäs, hämärä, höttöinen, vaihteleva	roikkuva, kerääntyvä, epätasainen, pyöreähköjä osia, useita lankalaatuja, murretut sävyt, valuu iholle, mekanismi pienessä roolissa
Avanto	kontrastit: tumma - vaalea, kylmä - lämmin, ilma - vesi, jään päällä - jään alla, jännittävä - virkistävä, rajattu, vapaaehtoinen, ympäröivä, nopea, upottava, kokonaisvaltainen, tilan tunne	tasaiset, selkeät sävyalueet, kontrastit materiaaleissa, lämmin villa, viileä pellava, erilaiset tekstuurit, asettuu laajasti ihoa vasten, hopea kuvaa jäätä

Taulukko 1. Teosten aiheet.

Teeman löydyttyä aloin hankkia aiheisiin sopivia materiaaleja. Minulla oli varastossa erilaisia villa- ja pellavalankoja, joilla aloitin kokeilut. Valitsin lankoja aiheiden mukaisesti. Kuvassa 13 on viileän sävyisiä pellavalankoja Viima-teokseen. Laadukas pitkäkuituinen ja

ohut pellavalanka, jota kutsutaan aivnapellavaksi, on hieman kiiltävöpintaista ja helposti muotoutuvaa, joten se soveltui suunnitelmaani hyvin. Näiden lankojen lisäksi teokseen valikoitui myöhemmin karkeampi ja jäykempi ohut valkoinen pellavalanka.

Kuva 13. Aivnapellavaa Viima-teokseen

Räntä-teokseen valitsin harmahtavia ja luonnonvalkoisia lankoja (Kuva 14). Erilaiset langat kuvaavat hyvin räntäsateen vaihtelevaa voimakkuutta ja tunnelmaa. Sävyt ovat neutraaleja, mutta myös vähän ankeita, kuten räntäkeli.

Kuva 14. Erilaisia lankoja Röntä-teokseen

Avannossa käymisen kokemus tai jo pelkkä ajatus siitä, on kontrasteja täynnä. Valitsin tummia ja kylmiä sävyjä kuvaamaan vettä ja vaaleita, puhtaita sävyjä kuvaamaan jään päällä olevaa kimaltavaa lunta ja viileää ilmaa (Kuva 15).

Kuva 15. Lankoja Avanto-teokseen

5 Taiteellinen työ

5.1 Materiaalilähtöisyys

Työskentely alkoi kokeilemalla erilaisia lankoja ja pohjakankaita. Tein useampia nukkalankasekoituksia ja ompelin niitä pellava- ja puuvillakankaisiin (Kuva 16). Kokeilut antoivat käsitystä siitä, mitkä materiaalit toimivat yhdessä, ja mitä niistä mahdollisesti valitsen teoksiin. Rakensin prototyyppiosia myös muista materiaaleista, kuten paperista, mutta huomasin nopeasti, että se ei anna oikeanlaista kuvaa materiaalien toimivuudesta. Liimakan-kaalla vahvistettu pellavakangas vaikutti heti hyvältä valinnalta teosten pohjakankaaksi sen siistin pinnan ja napakkuuden vuoksi. Laadukas valkoinen kangas soveltui hyvin valitsemaani talviteemaan ja myös näyttäisi arvokkaalta hopean rinnalla.

Kuva 16. Nukkalanka- ja materiaalikokeiluja prosessin eri vaiheissa

Materiaalilähtöisenä taiteilijana piirrän harvoin tarkkoja luonnoksia tai muita suunnitelmia. Opinnäytetyöprosessin alussa minulla oli mielessä suurpiirteinen kuva teosten muodosta ja koosta, mutta tiesin kokemuksesta, että se tulee muuttumaan. Minulle tärkeintä on oppia tuntemaan materiaalin mahdollisuudet tekemisen kautta, jolloin materiaali näyttää, mihin se soveltuu. Tutkiminen ja erilaiset kokeilut olivat koko työskentelyn ajan avainasemassa.

Kokeilujen myötä kehitin sattumalta oman tavan ommella nukkasolmuja kankaaseen. Perinteisessä Gordionin solmussa nukkalangat kiertyvät kahden pystysuuntaisen loimilangan ympärille. Valitsemani pellavakangas oli tiheää, joten sen läpi oli vaikeaa ommella paksuja lankanippuja. Etsin tapaa, jolla ompelisin solmut kankaan pintaan niin, että kangas ei veny. Päädyin kokeilemaan ketjusilmukkapistojen kirjailua kankaaseen, ja siten syntyi nukkasolmulle sopiva pohja (Kuva 17). Tekniikka mahdollisti kauniin ja siistin lopputuloksen, joka oli minulle tärkeä tavoite työskentelyssä. Oman tekniikan kehittäminen oli ensimmäinen askel kohti perinnekäsityön ja nykytaiteen yhteen sulauttamista.

Kuva 17. Gordionin solmun ompelu ketjusilmukkapistoihin

5.2 Teosten rakentuminen

Työskentelyprosessiin sisältyi useita vaiheita, joista ensimmäinen oli tekstiiliosien muodon hahmottelu. Aloitin Viimasta, koska siitä minulla oli jonkinlainen tavoitemielikuva. Valmistin teoksia rinnakkain, koska vaihtelu teki hyvää ajattelulle ja ongelmien ratkaisulle. Prosessin aikana Avanto-teoksen idea jäi vielä pöytälaatikkoon tekeytymään.

Viima

Kuvassa 18 on Viima-teoksen materiaali- ja tekniikkavalintojen vaiheita. Halusin toteuttaa pitkittäisiä nukkarivejä tai tässä tapauksessa jonoja, jotka muodostavat kovaa tuulta ilmaisevaa liikkeen tuntua. Kankaisen pohjan muodoksi suunnittelin kapeita ja pitkiä osia. Kuva esittää oleellisia kokeiluja, joiden kautta Viima-teoksen muoto ja tekniikka kehittyivät, ja päätös lopullisista materiaaleista syntyi.

Kuva 18. Viima-teoksen suunnitteluvaiheita

Kuvassa 19 oleva ensimmäinen osa valmistui nopeasti, kun olin löytänyt tavoitemielikuvan kokeilujen avulla. Osassa on neljä nukkarivonaa, jotka kerrostuvat kauniisti tuoden teokseen kolmiulotteisuutta. Tässä vaiheessa tavoitteenani oli tehdä rintakoru, joka kiinnitetään pitkällä neulalla lähelle kaulaa. Suunnittelin tekevänä useamman samanlaisen osan, jotka kiertyvät ja kiinnittyvät hopealangalla toisiinsa. Metallin kosketus muistuttaisi kylmästä tuulesta iholla.

Kuva 19. Viiman ensimmäinen osa

Työskentelyn edetessä ja aikataulun tiukentuessa ajatus monia osia ja metallirakenteita sisältävästä rintakorusta tuntui liian haastavalta. Vaihdoin tavoitteeksi kaulan ympäri kiertyvän teoksen, jossa rakenteena on yksinkertainen muotoon vasaroitu paksu hopealanka. Langan valmistus olisi riittävän nopeaa, mutta näyttävyys säilyisi. Tekstiiliosia tulisi kaksi, jo valmistunut isompi osa sekä samankaltainen pienempi osa. Kuvassa 20 esitetään ajatus teoksen asettelusta hartioille. Rakenteen suunnittelussa käytin apuna prosessin alussa syntynyttä kokeilukappaletta.

Kuva 20. Teoksen asettelun suunnittelua

Kuvassa 21 on jo valmis muotoon vasaroitu hopealanka, joka on pujotettu isomman tekstiiliosan sisälle kapeaan kujaan.

Kuva 21. Toisen tekstiiliosan suunnittelua

Viima-teoksen viimeinen vaihe oli pienemmän tekstiiliosan nukitus ja kiinnitys hopealankaan. Tässä vaiheessa olin valmistanut isomman osan valmiiksi huolittelemalla päädyt siististi ompelemalla ja lisäämällä pellavanukkaa päätyihin asti (Kuva 22). Tässä teoksessa kaikki ompeleet on ommeltu käsin.

Kuva 22. Viiman toinen osa ennen nukan ompelua

Räntä

Räntä-teoksen muodon löytäminen oli haastavaa. Tavoittelin kolmiulotteista runsasta muotoa, joka valuu raskaana olkapäiltä alaspäin. Sävy maailma ja nukan tyyli oli jo löytynyt, mutta teoksen osien kokonaisuuden hahmottaminen oli hankalaa. Kokeilut jatkuivat etsiessä oikeanmuotoista kaavaa kolmiulotteiseen kappaleeseen (Kuva 23). Lopulta löytyi idea pisaran muotoisesta kappaleesta. Viimeistelin pisaran muodon kaavoittamalla tarvittavan osan, ja valmistin lopullisen mallikappaleen vahvistetusta pellavakankaasta, joka on kuvassa 24. Pisara on ommeltu koneella kolmesta kappaleesta ja silitetty muotoonsa.

Kuva 23. Pisaramuodon löytyminen

Kuva 24. Pisaran mallikappale

Pisaran muotoiset osat tuntuivat välittömästi teemaan sopivalta valinnalta, koska räntäsade on märkää. Tämän muodon kautta teokselle löytyi ajatus ilmentää valittua säälmiötä ja työskentelyn suunta selkeni.

Valmistin yhteensä viisi hieman vaihtelevan kokoista pisaraa, joihin kirjailin ketjusilmukoita ryijynukkaa varten (Kuva 25). Teoksen lopullinen muoto oli selkeytynyt: ”räntäpisarat” asettuvat kaulan molemmin puolin, valuen raskaina alaspäin hopeaosien päistä. Teokseen tuli lopulta neljä tekstiiliosaa, joista kaksi yhdistin niin, että toinen pisara roikkuu toisen sisältä. Pisarat ovat ontoja ja niiden sisällä on kevyt tekstiilivuoritus, joka piilottaa ompeluiden nurjan puolen ja kankaan saumavarat.

Kuva 25. Pisaraosien vaiheita

Ompelin ketjusilmukakirjailut sekä nukkasolmut pisaroihin intuitiivisesti ilman suunnitelmua. Valitsin sävyt ja lankalaadut haluamani efektin mukaan. Villalanka antoi runsautta muotoon ja painotin sitä pisaroiden alaosaan. Jämäkämpi pellavalanka sopi lyhyempiin nukkiin pisaroiden ylempiin osiin. Puuvillasekoitelangassa oli kaunista kiiltoa, joka lisäsi teokseen kimaltavaa talvista tunnetta. Vaihtelin nukkasekoitusten lankojen määrää saadakseni pintaan monipuolisuutta. Sävyjä valitsin niin, että tummemmat sijoittuivat teoksen alaosiin tuoden raskaampaa vaikutelmaa. Jätin ketjusilmukakirjailua näkyviin kuvastamaan veden jättämiä valumajälkiä.

Metalliosien valmistus alkoi prosessin loppuvaiheessa, jolloin tekstiiliosat olivat lähellä valmistumista. Ompelun lomassa olin suunnitellut teoksen kokonaisuuden ja suunnitelma oli selkeä. Valmistin Röntä-teokseen kolme hopeista kiinnitysosaa, jotka roikkuvat hopealengkien avulla niskan ympärille muotoillussa hopeaosassa (Kuva 26).

Kuva 26. Röntä-teoksen rakenteiden suunnittelua

Tekstiiliosien sisälle kiinnitin pyöreät puutapit, jotta osat istuisivat napakasti hopeaosiin. Hopealengkien lopullinen määrä varmistui sitten, kun olin valmistanut kaikki osat täysin valmiiksi ja kokeillut teoksen istuvuutta vartalolla. Halutessa lenkkejä voi lisätä tai poistaa, koska jätin ne auki.

5.3 Valmiit teokset

Opinnäytetyön tuloksena syntyi kaksi itsenäistä teosta. Tässä vaiheessa työnimet Viima ja Räntä väistyivät. Halusin irrottaa teokset säätilasta ja nimetä ne tunnelman mukaan. Minusta on myös parempi, että katsoja tulkitsee teokset omalla tavallaan, kun nimi ei ole liian ohjaava.

Harmauden tuntu, ryijy keholle, on valmistettu pellavasta, villasta, puuvillasta ja hopeasta (Kuva 27). Teos ripustetaan niskan taakse (Kuva 28) tai sitä voi kantaa myös muuten.

Kuva 27. *Harmauden tuntu*, 2023, pellava, villa, puuvilla, hopea, 68 x 22 x 12 cm

Kuva 28. Harmauden tuntu keholla

Kylmyyden halaus, ryijy keholle, on valmistettu pellavasta ja hopeasta (Kuva 29). Teos asetetaan hartioille, kuten kuvassa 30, tai kohtaan, joka miellyttää kantajaansa.

Kuva 29. *Kylmyyden halaus*, 2023, pellava, hopea, 40 x 28 x 6 cm

Kuva 30. Kylmyyden halaus keholle ripustettuna

5.4 Visuaalinen ilmaisu

Tavoittelin taiteellisessa työssä taideryijyjen visuaalisia piirteitä, erityisesti materiaalien kautta syntyvää vaikutelmaa liikkeestä. Ryijyissä tärkeä materiaalin estetiikka tulee esiin tekstiilien laadun ja yhdistelmien kautta. Aiemmin esitellyn Sammalvaaran ryijytaiteessa on sellaista materiaalin käyttöä, jota tavoittelin omassa ilmaisussani. Mielestäni onnistuin hyvin, ja teosten yleisilme on mielenkiintoinen, tasapainoinen ja luonnonläheinen. Valitsemani materiaalit toimivat hyvin yhdessä, ja sävyt ovat toisiinsa sointuvia.

Harmauden tuntu -teoksen tunnelma löytyi alaspäin valuvan nukan, oikeiden sävyjen ja painavilta näyttävien osien kautta (Kuva 31). Valuva muoto muodostuu alaspäin pitenevien nukkien epätasaisesta pituudesta ja kapeista nukka-alueista.

Kuva 31. Harmauden tuntu, yksityiskohta

Kylmyyden halaus -teoksen tekstiiliosissa pitkät pellavanukat toimivat hyvin ja tuovat haluamaani liikkeen tuntua teokseen (Kuva 32). Sävyt liukuvat hienosti tummasta vaaleaan, mikä korostaa tuulen kaltaista vaikutelmaa. Erilaatuiset langat käyttäytyivät eri tavoilla. Aivinapellava on pehmeämpää kuin teoksen valkoinen lanka, joten aivina soveltui paremmin pitkään nukkaan, jossa oli hyvä olla joustavuutta. Valkoinen karheampi pellavalanka piti muotonsa hyvin, joten sen avulla teokseen sai ryhdikkäitä muotoja. Tekstiiliosat muotoutuivat hopealangan avulla kauniisti vartalolle istuviksi.

Kuva 32. Kylmyyden halaus, yksityiskohta

Hopeaosien toimivuus on molemmissa teoksissa kohtalaisen onnistunut. Halusin ilmaista talvista kylmää säätä metallin ihokosketuksen avulla, mutta myös tekemällä hopean pintaan jäätä inspiroitunutta tekstuuria. Hopeiset ketjulenkit ovat tarkoituksella hieman erimuotoisia, jotta niissä olisi vaihtelevien valumien tunnelmaa (Kuva 33).

Kuva 33. Hopeaosia

Jatkossa mietin teosten rakenteita huolellisemmin, jotta ne istuvat paremmin erilaisille kehoille. Työskentelyn aikana sovitin teoksia vain itseni päälle, joten niiden istuvuus muille on arvoitus. Vartalon muodot vaikuttavat etenkin Harmauden tuntu -teoksen istuvuuteen.

Työskentelyn aikana huomasin, että nuoruudessa hankittu kokemus tekstiilityöstä oli minulle suureksi hyödyksi, koska löysin nopeasti sopivia ratkaisuja teknisiin haasteisiin. Huolellinen ompelutyö syntyi automaattisesti. Olen erityisen tyytyväinen ketjusilmukatekniikkaan, jonka kehitin nukan ompeluun. Se mahdollisti nukan kiinnityksen tiheästi kudottuun pohjakankaaseen. Tekniikka antoi myös vapauden nukan sommitteluun Harmauden tuntu -teoksen kolmiulotteiseen pintaan. Ketjusilmukoiden langan paksuutta ja piston kokoa varioimalla on mahdollista toteuttaa erilaisia nukkapintoja tulevissa teoksissa.

5.5 Työn merkityksiä

Opinnäytetyön toinen tavoite oli käsityön ja nykytaiteen rajojen hälventäminen. Työskentelyn aikana ajattelin usein käsityöläisyyden ja taiteilijuuden suhdetta. Materiaaliin ja tekniikkaan perustuva lähtötilanne vaikutti voimakkaasti työskentelytyyliin, ja rakenteiden suunnitteluun ja kokeiluihin kului paljon aikaa. Korutaiteen kentällä tekemiseen liittyy usein tekninen taituruus. Monella korutaiteilijalla onkin kädentaitoihin liittyvä koulutustausta, joka väistämättä vaikuttaa tekemiseen. Tekninen suoritus oli nytkin suuressa roolissa. Koin haasteeksi saada toteutettua teokset, joissa sisältö tulisi riittävästi esiin, eikä työ jäisi vain tekniseksi taidonnäytteeksi.

Tekstiiliperustaisen taiteen yleistymisen on ollut nähtävissä 2000-luvun aikana. Haverin (2016, 10–11) mukaan kuvataiteen kentälle on muodostunut erityinen alue, jossa otetaan vaikutteita perinnekäsityöstä, mutta myös nykyajan käsityöharrastuneisuudesta. Rajoja häivytetään käyttämällä vanhoja tekniikoita ja pehmeitä materiaaleja, taiteen sisällön ollessa kuitenkin nykytaiteen mukaista, kuten ihmisyyttä ja maailmaa pohtivaa tai muuten kantaaottavaa.

Käsityön ja taiteen välimaastossa on olemassa myös käsite taidekäsityö, jota Haveri (2006, 83) kuvailee tekniikaksi, jossa työstetään materiaalia taiteellisin tavoittein. Silloin teos on edelleen ainutkertainen, mutta lähtökohta voi olla voimakkaasti materiaalisidonnaisuudessa tai korkealaatuisessa teknisessä osaamisessa. Tämä laittaa pohtimaan omaa taiteellisen työskentelyn tyyliä ja paikkaa taiteen kentällä. Usein kiinnostun jostain materiaalista tai uudesta tekniikasta, mikä muodostuu lähtökohdaksi taiteen tekemiselle. Sitten työskentelyn aikana muodostuu taiteellinen ajatus, jota haluan ilmentää kyseisellä tekniikalla, ja prosessi jatkuu taiteellisemmasta näkökulmasta. Eli voisin hyvinkin kutsua teoksiani myös taidekäsityöksi.

Prosessin aikana puhuin teoksistani korutaiteena, jossa käytän ryijy- ja jalometallitekniikoita. Ryijyn kuva kulttuurissamme on niin vahva, että minulta odotettiin perinteisen ison ryijyn kaltaista teosta. Teokseni yllättivät yleisön niiden pienehköllä koolla ja moniulotteisella muodolla. Määrittelin teosten tekniikan sanoilla *ryijy keholle*, mikä nosti esiin kysymyksiä ja keskustelua. Koin onnistuneeni muuttamaan mielikuvaa ryijyn olemuksesta.

Minulle korutaide merkitsee taiteen tekemisen tapaa, jonka avulla käsittelen ja ilmaisen itselleni läheisiä ja tunteisiin vetoavia teemoja. Työskentelyprosessini on aina subjektiivinen. Pyrin ilmaisemaan jotain tilannetta ja tunnetta, johon voi samaistua. Opinnäytetyön aikana valmistuneet teokset syntyivät läheisyydestä luontoon ja sen fyysiseen kokemiseen. Tekstiili ja hopea muuttuivat materiaalista tunteeksi, jota keho kantaa. Korutaiteessa

teokset ovat ihmistä lähellä, ja teoksen päälle pukeminen syventää kokemusta. Voidaan ajatella, että korutaiteen kantaja edustaa taiteilijan teosta ja mahdollisesti vie sen viestiä eteenpäin yleisölle, joko valitulle tai sattumanvaraiselle. Teos voi olla mielenkiintoisen keskustelun herättäjä.

Teokseni onnistuivat herättämään halua kokeilla niitä. Moni halusi nähdä, miltä teokset näyttävät päälle puettuina, ja osa yleisöstä mietti, *miltä ne tuntuvat*. Korutaiteilijana koen tämän merkittävänä palautteena, ja tunnen ehdottomasti ottaneeni askeleen eteenpäin taiteellisessa työskentelyssäni. Valitsemani ryijytekniiikan käyttäminen korutaiteessa on havaintojeni mukaan harvinaista, joten minulla on hieno mahdollisuus tehdä jotain ihan uutta.

6 Yhteenveto ja pohdinta

Opinnäytetyössä tutkittiin perinteisen ryijytekniiikan soveltamista nykytaiteeseen. Taustalla oli kiinnostus kyseiseen tekniikkaan ja materiaaliin. Työskentelyä pohjustivat 1900-luvun ryijytaiteen piirteet, jotka vaikuttivat teosten materiaalivalintoihin sekä visuaaliseen teemaan. Työtä inspiroi myös nykyajan ryijytekniiikkaa sisältävä taide.

Taiteellisen työskentelyn teema syntyi ajatuksesta yhdistää kehollisuus ja luonnonilmiöt. Korutaiteen teoksissa tavoiteltiin modernin ryijytaiteen piirteitä, mutta myös kehollista tunnelmaa, joka syntyy talvisen sääilmiön kokemisesta. Työskentelyn tuloksena syntyi kaksi korutaiteen teosta, jotka tehtiin pellavasta, villasta, puuvillasta ja hopeasta. Teokset ripustetaan ylävartalolle tai niitä voi kantaa haluamallaan tavalla.

Teoksissa on käytetty käsityötekniikoita tavoilla, jotka tuovat esiin halutun teeman. Tekstiiliosien muodot ilmaisevat kylmän viiman puhallusta kaulan ympäri tai märän räntäsateen valumista hartioilta alaspäin. Materiaalien laatu ja sävyt tukevat teemaa. Hopeaosat asetuvat ihoa vasten ja muistuttavat kylmyydestä. Teokset arvostavat tekniikallaan ryijyperinnettä ja ihmiseltä toiselle siirtyvää tietotaitoa, mutta ensisijaisesti ne näyttävät uniikeilta taideteoksilta.

Taiteellisen työn tuloksena ryijyn käsite laajentui. Teokset voidaan halutessa ripustaa seinän sijaan keholle, minkä seurauksena ryijyn olotila muuttuu staattisesta liikkuvaksi. Teokset herättivät yleisössä tavoiteltuja reaktioita. Niitä haluttiin koskettaa ja pukea päälle, jotta teoksen voisi tuntea. Keholle ripustettuna teokset siirtyvät kantajansa mukana kotien ulkopuolelle, ja myös fyysinen tila, jossa ryijy sijaitsee, muuttuu.

Tekniikan soveltamisen kautta löytyi oma ilmaisutyyli, jota voi hyödyntää ja viedä eteenpäin uusien kokeilujen kautta. Prosessi herätti pohtimaan käsityön ja taiteen suhdetta. Se on mielenkiintoinen, koska terminä käsityö sisältää paljon oletuksia tekemisen tyylistä, materiaalista, osaamisen tasosta ja sen tekijästä. Perinteisen ompelutekniiikan tai käsityötuotteen kuvaaminen uusien keinoin, esimerkiksi vaihtamalla pehmeä materiaali kovaan ja terävään, antaa mielenkiintoisen mahdollisuuden ravistella käsityön ja taiteen suhdetta ja siihen liittyviä automaattisia ajatuksia.

Lähteet

- Ahonala, M., Haahti, K., Karsikas, U. & Moilanen, H. 2009. Suomen Käsityön Ystävät – katalogi. Helsinki: Lönnberg Print.
- Designmuseo 2009. Ryijyt Designmuseon kokoelmassa. Teoksessa Svinhufvud, L. & Viljanen, E. (toim.) Ryijy! = The Finnish Ryijy-Rug. Helsinki: Designmuseo, 56–247.
- Haveri, M. 2016. Pehmeä taide, lankatekniikat kuvataideilmaisussa. Helsinki: Maahenki Oy.
- Heinänen, S. & Rajaniemi, M-L. 2017. Sata vuotta, tuhat tulkintaa -verkkonäyttely. Viitattu 28.3.2023. Saatavissa: <http://www.tuhattulkintaa.fi/project/mare/>.
- Karsikas, U. 2016. Ryijyn taikaa, opas ryijyn suunnitteluun ja valmistukseen. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.
- Kimmo Pyykkö -taidemuseo 2019. Tarina Uhra Simberg-Ehrströmin Metsä-ryijystä aloittaa ryijytaiteen luentosarjan Kimmo Pyykkö -taidemuseossa. Viitattu 8.3.2023. Saatavissa: <https://kimmopyykkotaidemuseo.fi/ajankohtaista/tarina-uhra-simberg-ehrstromin-metsa-ryijysta-aloittaa-ryijytaiteen-luentosarjan-kimmo-pyykko-taidemuseossa-2/>.
- Korvenmaa, P. 2009. Taide & teollisuus, johdatus suomalaisen muotoilun historiaan. Lahti: Aldus Oy.
- Mantsinen, N. 2023. Niina Mantsinen – Graffiti rugs. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa: <http://www.niinamantsinen.com/>
- Sammalvaara, M. 2023 a. Melissa Sammalvaara — About. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa: <https://www.melissasammalvaara.com/contact>.
- Sammalvaara, M. 2023 b. Melissa Sammalvaara – Rya. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa: <https://www.melissasammalvaara.com/rya/nurmi-2021>.
- Sammalvaara, M. 2023 c. Melissa Sammalvaara – Rya. Viitattu 20.3.2023. Saatavissa: <https://www.melissasammalvaara.com/rya/utu-2021>.
- Sopanen, T. & Willberg, L. 2008. Ryijy elää: suomalaisia ryijyjä 1778-2008. Helsinki: Lönnberg Print.
- Suomen Käsityön Ystävät a. Yhdistyksen historia. Viitattu 5.11.2022. Saatavissa: <https://suomenkäsityönystavat.fi/yhdistys/historia>.

Suomen Käsityön Ystävät b. Suunnittelijat. Viitattu 20.2.2023. Saatavissa:

<https://suomenkäsityönystävät.fi/suunnittelijat>.

Suomen Käsityön Ystävät c. Liekki – sininen reunaton. Viitattu 8.3.2023. Saatavissa:

<https://suomenkäsityönystävät.fi/product/liekki-sininen-reunaton>.

Suomen Käsityön Ystävät d. Kangasala-ryijy. Viitattu 8.3.2023. Saatavissa:

<https://suomenkäsityönystävät.fi/product/kangasala>.

Svinhufvud, L. 2009. Suomalainen ryijy – Elävää perinnettä ja taiteilijoiden tulkintoja.

Teoksessa Svinhufvud, L. & Viljanen, E. (toim.) Ryijy! = The Finnish Ryijy-Rug. Helsinki: Designmuseo, 9–18.

Svinhufvud, L. 2010. Tekstiilit modernissa tilassa – rajauksia ja vastakuvia. Teoksessa

Aav, M. & Savolainen, J. (toim.) Modernismi, kirjoituksia suomalaisesta modernismista. Helsinki: Art-Print Oy, 7–36.